

„A kor saját stílusában”

Basa Péter építésszel beszélgettünk, akinek nevéhez fűződnek többek között Budakeszi református temploma, a Határinkon Túl Élő Magyarok Emléktemploma, a Vadász Györggyel és Fernezelyi Gergellyel az építészeti és mérnöki teljesítmény különlegességének számító, 2000. évi hannoveri világkiállítás magyar pavilonja és a XII. kerületi, Európa Nostra-díjas Barabás-villa kulturális központ tervei fűződnek. Tizenöt évig Vadász György műtermének tagja volt, tavaly nyár óta pedig Fernezelyi Gergellyel és Reisz Ádámmal önálló stúdiójukban dolgoznak.

– *Munkái között hasonló stílusjegyeket véltem felfedezni. Ez tudatos dolog?*

– A gondolkodásomból fakad a hasonlóság. Ez nem tudatos, manír, amit mindig keresnek, vagy amiből nem tudok kilépni. Az ember egyfajta módon látja a világot, gondolkodik, komponál, teszi a szerkezeteket egymás után. Általában igyekszem kiindulni az igényekből, mire szánják az építményt, milyen környezetben lesz majd, milyen kultúrkörbe ágyazódik, kik használják majd.

– *Hogyan készült a hannoveri világkiállítás magyar pavilonja, amelynek formáját sokféleképpen lehet értelmezni: két összetett kéz, vagy hajó?*

– Szívesen gondolok vissza arra az időszakra. Sokat beszélgettünk, nem feltétlenül a leendő épületről, hanem kultúránkról, az országról, és néha a házról is. A mester kezdettől fogva azt mondta, hogy egy hajót kellene készíteni. Rájöttünk, hogy nem konkrétan egy hajót kellene megformálni, hanem valami elvontabb, hajószerű épületet. A formát annyira elvonatkoztattuk a hajótól, hogy ne egy nyomasztó, didaktikus alakzat jöjjön létre. Ezen túl nyilván kell, hogy legyen üzenete, mert ebben a nemzetközi kavalkádban néhány perc alatt kell impulzust, impressziót adnunk Magyarországról. Mivel nem versenyezhetünk a technikailag, gazdaságilag fejlettebb országokkal, ezért mi építészetiileg is szándékosan más utat jelöltünk ki magunknak. Inkább az érzelmekre ható építészettel akartunk jelzést hagyni országunk felől. A visszajelzések alapján úgy tűnt, hogy ez sikerült.

– *Hogyan jellemezné a település arculatát meghatározó református templomot?*

– A legemelkedettebb, liturgikus funkción túl volt néhány földhözragadtabb szempont is, aminek meg kellett felelni. Igyekeztünk centrális belső teret kialakítani, odailleszteni egy teret erre a furcsa, keskeny helyszínre. A Téli útnál a kereszteződés beláthatóságát is figyelembe kellett venni, a templom mögötti első világháborús emlékművet nem illett eltakarni. A Fő utca zaját is tompítani kellett. Ennyi nehézség és kötöttség nagyon inspirálónak hatott. Emellett ez nevében is a határon túli magyarok emléktemploma. Az itteni reformátusok is a háború utáni kitelepítések-betelepítések során jöttek ide. Az ő gyökereiket is igyekeznek a ház jelzésszinten megmutatni amellett, hogy ezt az épületet modern alkotásnak tartom. Nem is lehetne másmilyen - egy klasszikus templom nem férne el ide. A modern építészet a maga ruganyosságával lehetőséget ad a szabadabb formákra, sikerült egy hosszúkás, de mégis centrális formát kialakítani, illetve a nagy, íves falakkal a Fő úttól kicsit izolálni, megvédeni a házat, és befelé akusztikailag segíteni. A határon túli magyarok felé fordulást inkább anyaghasználatával jelzi a ház, nem mímelt motívumokkal. Hangulatában is Felső-tiszavidéki, kárpátaljai hatásokat mutat a templom: a torony formájában is utal erre. Nagyon pozitív emlékeim vannak a tervezésről. Éreztem a feladat súlyát, hiszen a református közösség életében mindenképpen, de a falu képeinek alakításában is nagy szerepe van ennek a templomnak.

– *Barabás Miklós festőművész klasszicista villájának felújítása a Városmajor utcában méltán kap egyre több elismerést. Az Európa Nostra civil műemlékvédő szervezet díját 2004-ben kiérdemlő kulturális központ a XII. kerületi önkormányzat beruházásában épült, s az Ön mindenre részletre kiterjedő tervezői munkája eredményeként alkot elegáns építészeti egységet a téralkotó házak különböző stílusa ellenére.*

– Barabás Miklós saját elképzelései alapján tervezte az épületet. 1841-től 1859-ig lakott benne és már ő maga is elkezdte bővíteni. A későbbi tulajdonosok is toldozgatták, úgyhogy mára teljesen felismerhetetlenné vált az épület. Az állapota is leromlott, úgyhogy a falakon kívül mindent el kellett bontani. Érdekes volt a feladat, mert két, körülbelül száz négyzetméteres házikat hagytunk meg, és ezerkétszáz négyzetméter funkcióra volt szükség. Ezeket igyekeztem úgy elhelyezni, hogy az új épületek ne konkuráljanak az eredetivel, hanem annak inkább háttérrel adjanak. Ezért részben a föld alá, illetve egy dombba kerültek, a háttérbe húzódva. Így, mint egy kerti építmény keretezik, és emelik ki az eredeti öreg házat. Nem akartam, hogy összemossódjon a kettő, ezért az új tisztán vállalja újszerűségét, a régit pedig az utolsó zsanérig igyekeztünk felújítani. Ezen a módon szeretem a modern építészetet: az embernek saját korának, s a feladatnak megfelelően kell cselekednie. Régen minden kornak megvolt a saját stílusa. A Barabás-villa esetében a modern építészet meg tudta mutatni, mi az ő előnye, nevezetesen a tartózkodás, a háttérbe húzódás. Mindezt azért, hogy az öreg ház úgy álljon ott, mint egy kis ékszerdoboz.

– *Az Önök irodája készítette a FORFÁ-t kiváltó új önkormányzati általános iskola pályázati terveit. Milyen lesz a jövő iskolája?*

– Ez egy ízig-vérig modern, de reméljük, mégis gyerekbarát épület lesz, a tervek szerint a Kerekmező utcában. Emlékszünk még, hogy milyen volt suliba járni, igyekeztünk egy olyan épületet kitalálni, ahová mi is szívesen járnánk. Nagyon jól felszerelt, minden szabványnak és előírásnak megfelelő iskola lesz, nagyméretű, akár tévé-közvetítésre is alkalmas tornateremmel. Ez lesz a város legnagyobb fedett helyisége, mely a sportolás mellett mindenféle rendezvény megtartására alkalmas lehet. A 28 tanterem barátságos, korszerű és jó hangulatú. Lesz iskolaudvar szabadterei sportpályákkal. De hogy ne lógjon ki a családi házas környezetből, felapróztuk az épületeket több kisebb házegységé.

Gábor Győző

